

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального» щодо удосконалення адміністрування акцизного податку на тютюнові вироби та посилення контролю за їх обігом"

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Необхідність прийняття даного Закону обумовлена необхідністю:

- забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2021 році та всіх наступних періодах в рамках виконання Україною своїх зобов'язань за Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;
- удосконалення механізму обмеження накопичення складів виробниками тютюнових виробів перед підвищенням ставок акцизного податку (форестолінгу);
- посилення боротьби із нелегальним обігом тютюнових виробів в Україні та реалізацією Плану заходів з реалізації Стратегії у сфері протидії незаконному виробництву та обігу тютюнових виробів на період до 2021 року.

Враховуючи взяті на себе Україною зобов'язання за Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом щодо поступового наближення ставок акцизного податку до рівня ставок, що діє в Європейському Союзі, на даний момент існує необхідність пролонгації встановленого в Податковому кодексі України плану-графіку підвищення ставок акцизного податку на тютюнові вироби, який розписано до 2025 року. Діючий план підвищення ставок є досить різким не тільки для галузі, а й для кінцевих споживачів, на яких в підсумку і лягає весь негативний ефект від кожного підвищення, виражений в кінцевій ціні тютюнових виробів.

Підтвердженням цього є наростаюче, із року в рік, збільшення рівня нелегальної торгівлі тютюновими виробами в Україні. Згідно із дослідженнями міжнародної компанії "Kantar TNS" з початку 2017 року і до кінця 2018 року ринок нелегальних сигарет збільшився з 1% до 6.1% від загального обсягу ринку (тобто у 6 разів) і становив 2.6 млрд сигарет у 2018 році. І саме різке зростання ставок акцизу і, як наслідок, цін на тютюнові вироби, крім відсутності системної боротьби із нелегальними виробниками і контрабандистами, і є ключовим фактором такого стрімкого розвитку сірого ринку.

Таке зростання пояснюється переходом курців на більш дешевші марки тютюнових виробів, які не завжди є легальними. А від цього, в першу чергу, страждає державний бюджет, адже рівень надходжень акцизного податку відповідно зменшується. Загалом за 2019 рік, план надходжень було провальнo невиконано більше ніж на 13 млрд. гривень (було заплановано 56,7 млрд., а виконано – 43 млрд). Більш того, нелегальний продукт є також більш дешевим не тільки через ухилення від сплати податків, а й через використання більш дешевої та неякісної сировини в промислових умовах, які також є невідповідними. А це вже несе суттєву загрозу для життя та здоров'я курців.

Саме з метою посилення боротьби із незаконним обігом тютюнових виробів і було запропоновано внести відповідні зміни до Податкового кодексу України та інших законів України, адже запровадження автоматизованої система контролю за обігом тютюнових виробів необхідно для посилення боротьби із незаконним обігом тютюнових виробів. Розробка таких законодавчих змін передбачена Планом заходів з реалізації Стратегії у сфері протидії незаконному виробництву та обігу тютюнових виробів на період до 2021 року, затвердженого розпорядженням КМУ від 29.01.2020 № 128.

Також, з метою запобігання накопиченню запасів виробниками тютюнових виробів перед підвищенням ставок акцизного податку Законом № 1791-VIII від 20.12.2016 підрозділ 5 розділу XX Податкового Кодексу України було доповнено пунктом 16, згідно з яким місячний обсяг (у кількісному виразі виключно у четвертому кварталі кожного року) продажу марок акцизного податку підприємству – виробнику або імпортеру тютюнових виробів продавцем марок акцизного податку не може перевищувати 115 відсотків середньомісячного обсягу реалізації на митній території України тютюнових виробів цим підприємством – виробником або імпортером за попередні три календарні місяці.

Проте, діюча норма про обмеження продажу марок акцизного податку підприємству - виробнику або імпортеру тютюнових виробів жодним чином не вплинула на можливість забезпечити зменшення товарних запасів тютюнових виробів перед збільшенням ставок акцизного податку. Виробники лише 1 раз порушили цю норму у листопаді 2018 року, проте механізм створення товарних запасів (“forestalling”) успішно використовувався всі ці роки.

Тому, з метою руйнування хибного механізму створення товарних запасів тютюнових виробів перед збільшенням ставок акцизного податку та для збільшення надходжень до Державного бюджету на розгляд Верховної Ради України було направлено даний проект Закону.

2. Мета і шляхи її досягнення

Метою законопроекту є забезпечення збалансованості бюджетних надходжень в умовах приведення ставок акцизного податку на тютюнові вироби до рівня, який застосовується країнам-членами Євросоюзу та запобігання зростання рівня нелегальної торгівлі тютюновими виробами; зміна недієвого механізму створення товарних запасів тютюнових виробів перед збільшенням ставок акцизного податку; посилення боротьби із незаконним обігом тютюнових виробів в Україні.

Досягнути мету пропонується шляхом:

- внесенням відповідних змін до пункту 16 підрозділу 5 Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України стосовно обсягу продажу марок акцизного податку підприємству-виробнику тютюнових виробів, тощо;
- впровадженням автоматизованої системи контролю за обігом тютюнових виробів;
- внесенням змін до графіку щорічного підвищення ставок акцизного податку на тютюновмісні вироби для електричного нагрівання (ТВЕН).

3. Правові аспекти

Нормативно-правовою базою у цій сфері правового регулювання є Податковий кодекс України та Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального».

4. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття та реалізація законопроекту не потребує виділення додаткових коштів з Державного бюджету України. Натомість його прийняття дозволить запобігти недонадходженням до бюджету від акцизного податку з тютюнових виробів.

Економічний ефект від прийняття проекту Закону України забезпечить додаткові надходження до державного бюджету України:

1. Від реалізації змін механізму створення товарних запасів тютюнових виробів перед збільшенням ставок акцизного податку – більше ніж 1,2 млрд. гривень;
2. Від запровадження автоматизованої системи контролю за обігом тютюнових виробів та усіх відповідних до цього змін в законодавство більше 1 млрд. гривень.
3. Від внесення змін до графіку підвищення ставок акцизного податку на ТВЕН – більше ніж 400 млн. гривень у порівнянні з 2020 роком;

5. Запобігання дискримінації

У законопроекті відсутні положення, які містять ознаки дискримінації.

6. Запобігання корупції

У законопроекті відсутні правила та процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

7. Позиція соціальних партнерів

Проект Закону не стосується соціально-трудової сфери та прав інвалідів.

8. Регіональний аспект

Проект Закону України не стосується питання розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

9. Вплив реалізації акта на ринок праці

Прийняття законопроекту забезпечить збереження та подальше збільшення робочих місць на потужностях, що виробляють тютюнову продукцію.

10. Прогноз результатів

Прийняття зазначеного законопроекту забезпечить стабільність надходжень податків до державного бюджету, буде сприяти зменшенню рівня нелегальної торгівлі тютюновими виробами, покращить інвестиційну привабливість України та наблизить систему та ставки оподаткування тютюнових виробів в Україні до практики оподаткування у країнах Європейського Союзу.

Народний депутат України _____

(посв. №)

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ІОРЧЕНКО ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA10400000077D93D0020CE7101

Дійсний до: 25.03.2021 23:59:59

4

Апарат Верховної Ради України
№ 79д9/1-2020/144561 від 28.08.2020

182333